

SORULARLA GAYRİMENKUL YATIRIMI

CELAL ERDOĞDU
DR. AHMET BÜYÜKDUMAN

CERES | YÖNETİM-İŞ GELİŞTİRME

CELAL ERDOĞDU

celal.erdogdu@igd.com.tr
twitter.com/CelalErdogdu
youtube.com/GayrimenkulOkulu

İTÜ Mimarlık Fakóltesi Őehir ve Bölge Planlama Bölümü'nden lisans, ISMA'dan MBA yüksek lisans diplomasına, Birleşik Krallık'tan MRICS unvanına sahiptir ve doktora çalışmalarını gayrimenkul üzerine sürdürmektedir. Erdoğdu, 2005 yılından bu yana İstanbul Gayrimenkul Deđerleme ve Danışmanlık A.Ő.'de sorumlu gayrimenkul değerleme uzmanı olarak görev yapmaktadır. Erdoğdu, Gayrimenkul Okulu Kanalı'nda haftada iki gün gayrimenkul yatırımcılarına özel içerikler hazırlamaktadır.

DR. AHMET BÜYÜKDUMAN

ahmet.buyukduman@igd.com.tr
twitter.com/AhmetBuyukduman
youtube.com/MeseleEkonomi

Ahmet Büyükduman, ODTÜ'den lisans, İstanbul Üniversitesi'nden yüksek lisans ve doktora derecelerine sahiptir. 1993-2005 yılları arasında finans sektöründe yönetici olarak çalışan Büyükduman, 2005 yılından bu yana İstanbul Gayrimenkul Değerleme ve Danışmanlık A.Ő.'de sorumlu gayrimenkul değerleme uzmanı olarak görev yapmaktadır. Ahmet Büyükduman'ın "Konut Balonu" isimli bir kitabı daha bulunmaktadır. İTÜ Gayrimenkul Geliştirme Yüksek Lisans Programı'nda ve MSGSÜ İstatistik Bölümü'nde yarı zamanlı öğretim görevlisidir. Büyükduman, Mesele Ekonomi Kanalı'nda gayrimenkul piyasalarındaki gelişmeleri aylık olarak yorumlamaktadır.

SORULARLA GAYRİMENKUL YATIRIMI

CERES YAYINLARI 152
Yönetim-İş Geliştirme 18

SORULARLA GAYRİMENKUL YATIRIMI
Celal Erdoğan
Dr. Ahmet Büyükduman

Celal Erdoğan - Dr. Ahmet Büyükduman © Ceres Yayınları

Birinci Basım, Nisan 2018
İkinci Basım, Eylül 2020

Yayın Yönetmeni: Tuğba Dedeoğlu Demir
Editör: Bahar Sarımeahmetoğlu | kitapeditoru.com
Kapak Tasarımı: Yasin Çetin
Mizanpaj: Hakan Demir

Baskı ve Cilt
Dörtel Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Esenyurt-İstanbul
Matbaa Sertifika No: 40970

CERES EĞİTİM VE YAYINCILIK TİC. LTD. ŞTİ.
Fahrettin Kerim Gökay Cad. Emin Sağlam Apt.
No: 227 K:7 D:15 Göztepe, Kadıköy - İstanbul
Tel: 0216.566 15 51
www.ceresyayinlari.com
iletisim@ceresyayinlari.com
Yayınevi Sertifika No: 40075

ISBN: 978-605-2048-37-5

Bu kitabın tüm yayın hakları Türkiye'de Ceres Yayınları'na aittir. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

CELAL ERDOĞDU
DR. AHMET BÜYÜKDUMAN

ceres
YAYINLARI

Bilmiyoruz başka toplumlarda da böyle midir ama bizim ülkemizde herhangi bir dost meclisinde mesleğiniz öğrenildiğinde soru yağmuruna tutulursunuz. Bu soru yağmuruna en çok doktor ve avukatlar maruz kalırlar. Son zamanlarda bu soru yağmuruna maruz meslekler grubuna bizim gibi gayrimenkul değerlendirme uzmanları da dahil oldular.

Hemen her ortamda gayrimenkul değerlendirme uzmanı olduğumuz öğrenildiğinde pek çok soruyla muhatap oluyoruz. Bizler de bir kısmı teknik, bir kısmı hukuki, bir kısmı ise yatırıma yönelik bu soruları mümkün olduğunca basit bir dille cevaplamaya çalışıyoruz.

İşte bu kitap da gayrimenkul yatırımla ilgili sıkça sorulan soruları herkesin anlayabileceği sade bir dille yanıtlama ihtiyacından ortaya çıktı. Önce soruları sözlü olarak yanıtladık. Ardından bant kayıtlarını yazıya döktük. Bu nedenle ortaya sohbet havasında bir metin çıktı. Tabii bu sohbet iki ayrı kişiyle yapıldığından, soruyu cevaplayana göre yer yer metnin üslubu farklılaştı.

Biz mümkün olduğunca geniş kapsamlı ve kolay okunabilir bir metin ortaya çıkarmaya çalıştık. Elbette kitabımızda değinemediğimiz konular da oldu. Kitabımızdaki konuların dışında merak ettikleriniz olursa <http://bit.ly/SGY2020> (özgün link <https://www.igd.com.tr/yayinlar/web/sorularla-gayrimenkul-yatirimi-2-baski-2020/>) adresine soru ve yorumlarınızı bırakarak ileriki baskılara katkıda bulunabilirsiniz.

Bu vesileyle kitabımızın ilk baskısını okuma nezaketi göstererek yorumlarda bulunan, bazı düzeltmelere dikkat çeken, önerilerini ileten, yeni bir baskı için bizleri cesaretlendiren Prof. Dr. Cem Mehmet Baydur, Burak Çelik, Ferit Canbek, Hakan Arıer, Hüseyin Atılğan ve Murat Güney'e de içten teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Keyifli okumalar...

İÇİNDEKİLER

ŞEKİL LİSTESİ.....	18
1- GAYRİMENKUL SATIN ALMA KARARI.....	21
Yatırım nedir, insanlar neden yatırım yaparlar?	23
Yapılan tasarrufun gelire oranı ne olmalıdır?.....	24
Gayrimenkul satın alma kararı ile gelir arasında nasıl bir denge vardır?	25
Tasarruf ve yatırım kararları kişiden kişiye değişir mi?.....	26
Tasarrufları yönlendirebileceğimiz başlıca yatırım araçları nelerdir? 27	
Gayrimenkul yatırımını, hangi yatırım araçlarıyla kıyaslamak doğru olur?.....	28
İnsanlar neden gayrimenkul satın almak isterler?	29
Bireyler/ aileler hangi amaçlarla konut satın alırlar?.....	31
Dünyada ve Türkiye’de gayrimenkul satın alma kararı arasında fark var mıdır?.....	32
İnsanlar hayatlarının hangi döneminde gayrimenkul satın alma kararı verirler?	36
Ticari gayrimenkule yatırımın yoğunlaştığı bir yaş dönemi var mıdır?	37
Kira getirisine yönelik konut edinme kararı nasıl verilmektedir?.....	38
Konut yatırımında konum (lokasyon) tercihi nasıl yapılmadır?.....	39

2- GAYRİMENKUL TÜRLERİ- TÜRLERE GÖRE AVANTAJ VE**DEZAVANTAJLAR: 41**

Gayrimenkul nedir?.....	43
Gayrimenkul yatırım türleri hangileridir?	43
Bireysel konut yatırımcısının karşılaşılabileceği riskler nelerdir?.....	46
Birinci ve ikinci el konut yatırımını etkileyen riskler nelerdir?	48
Kira geliri amaçlı konut ve ticari gayrimenkullerin riskleri nelerdir?	49
Oturum amaçlı konut alınamıyorsa yatırım amaçlı başka bir konut almak mantıklı mıdır?	51

3- GAYRİMENKUL SATIN ALMAK İÇİN DOĞRU ZAMAN 53

Ekonomik koşulların gayrimenkul piyasasına etkileri nelerdir?	55
Hane oluşumu ne demektir?.....	56
Konut satın almak için doğru zaman, ne zamandır?	57
Gayrimenkul piyasalarının hareketlendiği mevsimler var mıdır?	60

4- DOĞRU YATIRIM İÇİN NEREDEN KONUT ALMAK GEREKİR? .. 63

Konut yatırımında lokasyonun önemi nedir?.....	65
Prim yapma potansiyeli olan lokasyonların genel özellikleri nelerdir?	66
Konut yatırımında, İstanbul mu Anadolu mu daha kârlıdır?	67
Anadolu şehirlerindeki konut yatırım piyasasının genel özellikleri nelerdir?	69
Rant ne demektir?	70
Rant tüm gayrimenkul türleri için geçerli midir?	71
Sitede mi yoksa apartmanda mı bir konut almak avantajlıdır?	72
Sitelerin büyüklüklerine göre avantaj ve dezavantajları nelerdir?	74
Topraktan konut satın almak ne demektir?	75
Projeden konut alırken pazarlık yapılabilir mi?.....	76

Kira çarpanı (amortisman süresi) ne demektir?	77
Kira çarpanları her yer ve zamanda sabit midir?	79
Konut fiyatı, birim fiyatla mı yoksa kira çarpanı ile mi karşılaştırılmalı?	81

5- GAYRİMENKUL SATIN ALMA YOLLARI..... 83

Konut finansmanı ne demektir?.....	85
Konut finansmanı kuruluşları hangileridir?	85
Mortgage ile konut kredisi arasında bir fark var mıdır?	86
Konut kredilerinde 30-40 yıl vade nasıl mümkün oluyor?.....	86
Türkiye’de 20-30 yıl vadeli konut kredisi mümkün olacak mı?	88
Türkiye’deki konut kredileri ne zaman popüler hale geldi?	89
Türkiye’de konut kredileri hacmi ve kredi kullanım oranı nedir?	89
Konut kredi vadelerinin uzamasının konut piyasasına etkileri nelerdir?	93
Konut kredisinde, sonradan koşullarda değişiklik yapılabilir mi?.....	94
Güncel konut kredi faizleri hangi seviyededir?	95
Türkiye’de değişken faizli konut kredisi kullanılabilir mi?	96
Yabancı para cinsinden konut kredisi kullanılabilir mi?.....	98
Dövizle satılan bir konut için Türk Lirası kredi kullanılabilir mi?.....	98
Dövizle işlem gören konutların değerleme raporlarında hangi para birimi kullanılıyor?	99
Döviz kurunun yükselmesinin konut fiyatlarına doğrudan bir etkisi var mıdır?	100
Konut kredisinde, hesaba katılması gereken maliyetler nelerdir? ..	101
Konut kredisinde başvuru anındaki kredi faiz oranı mı uygulanmaktadır?	103
Herkes kredi kullanılabilir mi? Kredibilite ne anlama gelmektedir? ..	103
Konutun krediye uygunluğu ne anlama gelmektedir?	104

Konutun krediye uygun olabilmesi için taşınması gereken özellikler nelerdir?	105
Krediye uygun olmayan konutu alırken, kredi almanın başka yolu var mıdır?.....	107
Konut kredisinde süreç nasıl ilerlemektedir?.....	107
Kredi geri ödemesinde sorunlar yaşanırsa banka konuta el koyar mı?	109
Bankadan kredi kullanırken, istediğimiz değerlendirme firmasından rapor alabilir miyiz?.....	111
Gayrimenkul değerlendirme raporu nedir?.....	112
Gayrimenkul değerlendirme şirketi nedir?.....	113
Değerlendirme uzmanı kimdir, nasıl çalışır?	114
Değerlendirme ücreti her bankada farklı mı?	115
Gayrimenkul değerlendirmede kullanılan başlıca yöntemler nelerdir?	115
Değer tespitinde en çok hangi yöntem kullanılmaktadır?	118
Gayrimenkul değerlendirme raporu hangi risklerden korur?.....	119
Kredi kullanmasam da değerlendirme raporu alabilir miyim?	121

6- EMLAKÇILARIN ALIM SATIM SÜRECİNDEKİ GÖREV

VE KATKILARI

Gayrimenkul piyasalarında aracı ve danışmanlara neden ihtiyaç duyulmaktadır?	125
Emlakçıların gayrimenkul piyasasındaki fonksiyonları nelerdir? ...	126
Emlakçıların yeterliliklerini belgeleyen bir lisansları var mıdır?	131
Emlakçıların gayrimenkulün ekspertiz sürecindeki rolü nedir?	133
Kredili konut satışlarında satış bedelinin ödenmesi nasıl gerçekleşmektedir?	133
Emlakçının sunduğu hizmetlerin bedeli nasıl belirlenmektedir?..	136

7- GAYRİMENKUL İLE İLGİLİ RESMİ İŞLEMLER

Arazi ve arsa kavramları arasında nasıl bir fark vardır?.....	141
Bir arazi üzerinde hangi koşullarda yapılaşma mümkün olabilir? .	141
Bir arsa üzerinde hangi koşullarda yapılaşma mümkündür?.....	143
Bağımsız bölümlerin arsa payları nasıl belirleniyor?	145
Kentsel dönüşüm sürecinde 'arsa payı'nın önemi nedir?	146
Proje ruhsatının geçerlilik süresiyle ilgili bir kısıtlama var mı?	147
Kat irtifakı hangi aşamada kuruluyor?.....	148
Yapımı devam eden inşaatlar, belediye birimleri tarafından hangi sıklıkla kontrol edilir?	149
Bir binayla ilgili yıkım kararı herhangi bir yerde kayıt altına alınıyor mu?	150
Kat irtifakından kat mülkiyetine geçmek için bir süre kısıtlaması var mıdır?	151
Bir binaya yapı kullanım izin belgesi (İskân Ruhsatı) verilmesi ne anlama gelir?.....	153
Yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi sürecinde tapu kayıtlarında yapılan değişiklikler nelerdir?	153
Projeden daire alırken nelere dikkat etmelidir?	155
İnşaatı devam eden bir projede konut kredisine başvurulabilir mi?...	156
Proje halindeki inşaatlarda konut kredisi kullanılabilir mi?	157
Kredi yerine senetli satışların yapıldığı projeler nasıl değerlendirilmeli?.....	158
Kat mülkiyetinin kurulması için nasıl bir prosedürün izlenmesi gerekiyor?.....	159
Kat mülkiyetine geçiş için gerekli belgeler hangileridir?.....	160
"Yönetim Planı" nedir?	161
Sitelerde yönetim planı nasıl yapılır?.....	162
Konut alım satımında emlak rayiç değeri nedir?.....	163

Tapu kayıtlarına işlem değeri dışında farklı değerler yazılmasının nedenleri nelerdir?.....	164
Tapuda satış değerinin satış bedeli hanesine 100 bin TL yazılmasıyla 200 bin TL yazılması alıcıyı nasıl etkiler?.....	166
Harçların ödenmesi alım satım sürecinin tamamlanması için yeterli midir?	167
Emlak vergisi oranları nelerdir?.....	169
Emlak vergisiyle ilgili yükümlülükler gayrimenkule mi yoksa malikin statüsüne mi bağlıdır?	171
Kira geliri elde edenlerin vergi yükümlülüğü nedir?.....	172
Kira gelirinin tümü vergiye tabi mi?.....	174
Kira gelir beyanında gelirden düşürebilecek gider beyanı nasıl yapılmalıdır?	177
Ticari bir gayrimenkulden elde edilen kiralara vergisi nasıl hesaplanıyor, ödemeler nasıl yapılıyor?.....	177
Vergi açısından ticari veya konut yatırım tercihi nasıl yapılmalıdır?179	

8- GAYRİMENKUL YATIRIMCISININ KONUT EDİNME AMAÇLARI . 181

Kira getirisi amacıyla satın aldığım konutu nasıl değerlendirebilirim, kiralama seçenekleri nelerdir?	183
Kısa süreli kiralama avantaj ve dezavantajları nelerdir?	185
Kısa süreli kiralamalarda mülk sahibinin yükümlülükleri nelerdir?186	
Kısa süreli kiralamaları hem konaklama mevzuatı hem de vergi mevzuatı açısından nasıl değerlendirmek gerekir?	188
Kısa süreli kiralamalar, uzun süreli kiralamalara göre daha mı kârlı? ..	192
Hangi bölgeler kısa süreli kiralamaya daha uygundur?.....	193
Uzun dönemli kiralamalarda nelere dikkat edilmelidir?.....	194
"Satış amaçlı kiralama" işlemlerinde nelere dikkat etmelidir?.....	195
"Kira şerhi" ne anlama gelir?.....	197

Hangi tür gayrimenkuller kira getirisi için daha uygundur?	197
Sermaye getirisi amaçlı konut yatırımında nasıl hareket edilmeli? 199	
Sermaye getirisi için yapılan konut yatırımlarında al-sat dışında seçenekler var mıdır?	201
Al yenile sat yatırımlarında nelere dikkat etmek gereklidir?.....	203
Tamamlanmamış binalarda konutlar al-yenile-sat yatırım için uygun mudur?.....	204
İkinci konutlar (yazlık, bağ evi vb.), yatırımcısına ne gibi avantaj ve dezavantajlar sunar?.....	205
İkinci konutlara yatırım yaparken nelere dikkat etmek gereklidir? 207	
Yazlık konutlarda kiralama piyasası nasıl değişiyor ve gelişiyor?... 207	

9- KONUT PİYASASININ GÖSTERGELERİ 209

Ülkemizde her yıl ne kadar gayrimenkul alım satımına konu olmaktadır?	211
Konut satışlarının gayrimenkul piyasasındaki payı ne kadardır? ... 212	
Birinci ve ikinci el konutların toplam satışlar içindeki payları nelerdir?	212
Konut Fiyat Endeksi ne demektir? Bunu kim düzenler?.....	213
TCMB'nin hazırladığı konut fiyat endeksi sadece Türkiye ortalamasını mı gösterir? İllere ait konut fiyat endeksleri var mıdır? ... 215	
Türkiye Konut Fiyat Endeksi (TKFE)'nin dayandığı veriler nasıl elde ediliyor?.....	216
Türkiye Konut Fiyat Endekslerini (TKFE) nasıl yorumlamalıyız?	218
Konut Fiyat Endeksi'nde hedonik yöntem kullanılması ne anlama gelir?.....	220
Konut Fiyat Endekslerini nasıl yorumlamalıyız?	221
Konut Fiyat Endekslerini enflasyondan arındırdığımızda nasıl yorumlamalıyız?	222

TCMB dışında konut sektörüyle ilgili hazırlanan başka endeksler var mıdır?	223
TCMB konut fiyat endekslerini neden hazırlıyor?	224
Tüm ülkeler konut fiyat endekslerini oluştururken aynı yöntemleri mi kullanıyor?	226
İstanbul'da konut balonu var mı?	227
Konut fiyatlarındaki artma eğilimi sonsuza kadar devam eder mi?	228
İnşaat maliyetleri artınca konut fiyatları da artar mı?	229
Konut her zaman çok kazandırır mı?	230
Ciddi bir konut stoku olduğu söyleniyor nasıl yorumlarsınız?	232

10- YABANCILARIN GAYRİMENKUL EDİNİMİ 235

Yabancılara konut satışı nasıl gerçekleşir?	237
Yatırımcının satış hedefinde yabancı uyruklu müşteriler varsa nasıl hareket etmelidir?	238
Türkiye'nin her bölgesinden yabancı yatırımcıya gayrimenkul satılabilir mi?	238
Türkiye'de yabancılara konut satışlarının oranı nedir?	240

11- KONUT DIŞI- TİCARİ GAYRİMENKUL VE ARSA YATIRIMI..... 241

Ticari gayrimenkul deyince neyi anlamak gerekiyor?	243
Ticari gayrimenkule yatırım yapmanın avantajları ve riskleri var mıdır?	243
Ticari gayrimenkulleri konut yatırımı ile karşılaştırsak nasıl bir tablo ortaya çıkar?	245
Ticari gayrimenkullerin birbirlerine göre avantajları-dezavantajları nelerdir?	246
Arsa ve arazi yatırımlarında nelere dikkat etmelidir?	250
Arsa ve arazi satın almanın avantajlı olduğu durumlar nelerdir?... ..	251

12- DOLAYLI AÇIDAN GAYRİMENKUL YATIRIMI YAPMAK..... 253

Dolaylı gayrimenkul yatırımı ne demektir?	255
Gayrimenkule dolaylı yoldan yatırım yapmanın temel nedenleri nelerdir?	256
Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı (GYO) nedir?	257
GYO'ların farklı türleri var mıdır?	258
Bir GYO'ya nasıl yatırım yapılabilir?	258
Dolaylı yoldan gayrimenkul yatırımlarından birisi olan "Gayrimenkul Yatırım Fonları" nedir?	259
"Gayrimenkul Sertifikası" nedir?	260
Gayrimenkul Sertifikası nasıl alınır, kimler için uygundur?	261
Sermayesi yeterli olmayanlar için gayrimenkul sertifikası daha mı uygun?	262
Gayrimenkul sertifikası sadece konut projeleri için mi geçerlidir?	263
Kira sertifikası nedir?	263
Konut balonu nedir, nasıl tespit edilir?	265
Türkiye'de konut balonu var mı?	267

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Hanehalkı Değişimi ve Konut Satışları	56
Şekil 2: Türkiye Konut Fiyat Endeksi	58
Şekil 3: İpotekli Konut Satışı ve Konut Kredisi Faiz Oranı	59
Şekil 4: Kira Çarpanı	80
Şekil 5: Konut Fiyatına Göre Beklenen Kira Çarpanı.....	82
Şekil 6: Konut Kredisi Hacmi	90
Şekil 7: Konut Kredi Bakiyesi Bulunan Kişi Sayısı	91
Şekil 8: Ortalama Konut Kredisi Bakiyesi	91
Şekil 9: Ortalama Konut Kredisi Kullanımı	92
Şekil 10: İpotekli-İpoteksiz Satışların Yüzdesi	92
Şekil 11: Tapu Senedi Bağımsız Bölüm Arsa Payı	146
Şekil 12: Arsa ile Bağımsız Bölümün Tapu Senedi Farkı.....	154
Şekil 13: Emlak Vergisi Oranları	169
Şekil 14: Yıllara Göre Gayrimenkul Satışları	211
Şekil 15: Konut Satışlarının Oranı	212
Şekil 16: Konutlarda 1.El ve 2. El Satışlar	213
Şekil 17: Türkiye Konut Fiyat Endeksi (TKFE)	214
Şekil 18: İstanbul-Ankara ve İzmir'in Konut Fiyat Endeksleri	215
Şekil 19: Nominal ve Reel TKFE	219
Şekil 20: Türkiye Kira Reel-Nominal	223
Şekil 21: İstanbul KFE (Nominal-Hedonik-Reel ve Hedonik Reel..	227
Karşılaştırması)	
Şekil 22: Konut Fiyatlarında Yıllık Değişim	228
Şekil 23: İstanbul Reel Fiyat ve Kira Endeksleri	229
Şekil 24: Bina İnşaat Maliyeti ve İstanbul Konut Fiyat Endeksi	230
Şekil 25: Dolar Bazında Konut Fiyat Endeksi	231
Şekil 26: Altın Bazında Konut Fiyat Endeksi	231
Şekil 27: Yapı Ruhsatı, Yapı Kullanma İzin Belgesi ve 1.El Satışlar	232

Şekil 28: Türkiye Konut Satışı - Yapı Ruhsatı Karşılaştırması	233
Şekil 29: Türkiye Yapı Kullanma İzin Belgesi -	234
1. El Konut Satışı Karşılaştırması	
Şekil 30: Yabancılara Konut Satışı	240
Şekil 31: İstanbul A Sınıfı Ofis Piyasası Boşluk Oranları	249
Şekil 32: Türkiye İstanbul Reel Konut Fiyat Endeksi	269

1

GAYRİMENKUL
SATIN ALMA
KARARI

Yatırım nedir, insanlar neden yatırım yaparlar?

Yatırım yapmak kısaca ileride daha çok kazanmak için bugün riske girmektir. Yatırım yapmak için öncelikle tasarruf yapmamız gerekmektedir. İnsanların ileride harcamak için bugün elde edilen gelirin bir kısmını bir kenara koymaları, tasarruf yapmaları anlamına gelir. Ancak bu tasarrufların da boş boş beklemesi istenmez. Büyümesi, daha da çoğalması istenir. Bu nedenle yatırım yapmak, **řu anki gelirimizden bir kısmını harcamayıp kenara koyarak tasarruf etmek** ve bu tutarı ileride daha da büyümüş olarak geri alma beklentisiyle değerlendirmek anlamına gelir.

Tasarruf yapmamızın ardındaki etkenlerden birincisi; sıra dışı birtakım kaza, bela, hastalık, yoksulluk, işsizlik gibi beklenmedik durumlar sonucu oluşacak harcamalara karşı hazırlıklı olmaktır. İkincisi ise zaman içinde yaşlanıp, aktif iş hayatından ekildiğimizde, alıştığımız gelir düzeyini korumak, yaşam standartlarımızı, harcama gücümüzü yüksek tutabilmektir. Belki bir uncs de biz bu dünyadan ayrıldıktan sonra geride kalan sevdiklerimizden yaşamlarını kolaylaştırmaktır.

Her şeyden önce tasarrufumuzun değerini kaybetmemesini isteriz. Bu sebeple yaptığımız tasarrufları değişik alanlarda yatırıma yönlendiririz. Tasarrufumuzla

yapacağımız yatırımlar; mevduat, hisse senedi, gayrimenkul, altın gibi farklı alanlarda olabilir. ***Dolayısıyla biz, ileride harcamak üzere tasarruf eder ve bunları da en azından satın alma gücünü korusun diye birtakım yatırım araçlarında değerlendiririz.***

Yapılan tasarrufun gelire oranı ne olmalıdır?

İnsanların tasarruf düzeylerinin, gelirleri ile doğru orantılı olduğunu söylemek mümkündür. Bunu detaylandırmak istersek; düşük gelir düzeyindeki insanlar daha az tasarruf ederler. Hatta yaptıkları tasarruf negatiftir yani borçlanarak yaşarlar. İnsanların gelir düzeyi arttıkça, tasarrufları hem oran hem de miktar olarak artar.

Asgari ücretle geçinen birisi hiç tasarruf yapamazken veya gelirinin %5'i gibi çok küçük bir miktarıyla tasarruf yapabilirken; 5 bin TL geliri olan birisi gelirinin %10'u kadar; 20 bin TL geliri olan birisi gelirinin %30'u kadar; 100 bin TL geliri olan bir kişi de belki gelirinin %50'si kadar tasarruf yapabilir.

Ama gelir düzeyimiz ne olursa olsun en azından yüzde 10'luk kısmını tasarruf olarak bir kenara ayırmakta fayda vardır.

Gayrimenkul satın alma kararı ile gelir arasında nasıl bir denge vardır?

İnsanlar hayata ilk atıldıklarında dayanıklı varlık alımı için finansmana ihtiyaç duyarlar. Bugün için konuşalım, otomobil almak istiyorsunuz, bunun için minimum 100 bin TL bütçe sağlamanız gerekecektir. Aileden miras kalma durumunu bir kenara bıraktığımızda, kişinin bu otomobili satın alabilmesi için önünde iki yol bulunmaktadır: Tasarrufla birikim yapmak veya kredi kullanmak. Veya üçüncü yol ise bu ikisinin karmasını yapmaktır. Karma yapıldığında da söz gelimi bu 100 bin TL'nin %30'u olan 30 bin TL'sini tasarruf edip, kalan kısmını kredi olarak kullanacak gibi düşünebiliriz. Kredi kuruluşları da bu krediyi verirken, krediyi talep eden kişinin kullandığı miktarı geri ödeyip ödeyemeyeceğine bakacaklardır. Kredi alımlarında kilit nokta olan genel bir bankacılık prensibinden söz etmek yerinde olacaktır: ***Kişinin aylık geliri ödeyeceği kredi taksitlerinin üç katı olmalıdır.***

Hayata atıldınız, kariyeriniz başladı, tabii ki ilk başlarda geliriniz görece düşük düzeyde olacaktır. Maaşlı çalışıyorsanız, zaman içinde tecrübeniz ve sorumluluklarınız artacağı için maaşınız da artacaktır. Kendi işinizi yapıyorsanız, ustalaştığınız ve tecrübeniz arttığı için gelirinizin yükselmesi beklenir. Aynı zamanda da yeni bir aile kurduğunuz, ailenize yeni bireyler katıldığı için giderlerinizde de artış yaşanacaktır. En nihayetinde bir noktada konut ya da başka bir tür gayrimenkul sahibi olmak isteyeceksiniz. Tasarruflarınız çok üst düzeydeyse bunu